

AUGUST 1948

Norden og den nye krigstrusel

Mot slutten av 1940-åra ble gleden over freden langsomt avløst av frykt for en ny krig. Den kalde krigen var i full utvikling, vi måtte forberede oss på at det verste kunne skje. I august 1948 ble det holdt et nordisk stevne i Silkeborg i Jylland, der statsminister Gerhardsen talte. Han sa om den internasjonale situasjonen, etter Arbeiderbladets referat:

Det har vakt en del oppmerksomhet i verden at de skandinaviske land i denne tida har hatt vondt for å finne en felles plattform å stå på i utenriks- og forsvarsspørsmål. Når det kommer til stykket, er motsetningene kanskje ikke så store som mange vil gjøre dem til. Det er ingen uenighet mellom oss om at den demokratiske styreform er den eneste vi mener det er verd å leve under. I valget av styreform og kultur foretrekker vi derfor Vest for Øst.

Vi ønsker alle, så sant det er mulig, å holde våre land utenfor en eventuell ny krig. De nordiske folk er fredselskende folk. Men selv om vi setter freden høyt, er det like sikkert at vi setter friheten høyere. Stilles vi overfor valget mellom fred og frihet, velger vi friheten framfor freden.

Den siste krigen gav oss ulike erfaringer. Sverige var utenfor krigen, og har derfor beholdt en sterkere tro på muligheten av å holde seg utenfor også i en framtidig konflikt. Danmark og Norge erfarte i 1940 at selv den oppriktigste vilje til nøytralitet ikke hindret at vi brutalt ble trukket inn i krigen. Disse ulike erfaringene har ført til at vi vurderer stillingen, mulighetene og oppgavene noe forskjellig. Men vi er da heldigvis på talefot med hverandre, og vi må ikke gi opp håpet om at vi kan nå fram til enighet om en felles plattform. I en farefull og alvorlig tid som den vi nå lever i, en tid, da vi, som det så ofte er sagt, skal håpe på det beste, men forberede oss på det verste, gir det en sterkere følelse av trygghet å vite at en står sammen med land som har det samme syn på de grunnleggende frihetsbegreper.

Det arbeid som nå blir gjort i forbindelse med Europas økonomiske gjenreising, er kanskje noe av det mest verdifulle fredsarbeid som kan gjøres. Det er åpenbart for alle at et Europa i alvorlig økonomisk nød representerer en alvorlig krigsfare. Så sant vi vil gjøre en positiv innsats for freden, skal vi derfor gjøre alt vi kan for Europas økonomiske gjenreising. Det skal vi gjøre, både fordi vi ønsker fred, og fordi vi i våre egne

lands interesser bør medvirke til å skape sunne økonomiske forhold i verden.

Skal Europa gjenreises, må Amerika medvirke. Det er absolutt bare dette landet som i dag kan skaffe de råstoffer, maskiner og forbruksvarer som er nødvendige. Når Amerika er villig til å støtte gjenreisningen med store tilførsler til Europa, skjer det naturligvis også fordi Amerika selv, både av økonomiske og politiske grunner, er interessert i en slik gjenreising. Men hjelpen er ikke mindre verdifull og ikke mindre nødvendig for Europa av den grunn. Og vi skal ikke glemme at den storslåtte hjelpeaksjonen betyr en kolossal belastning på det amerikanske folket. Den beste delen av dette folket har vært villig til å påta seg denne belastningen for å redde mennesker i en annen verdensdel. Vi skylder takk, bl. a. til den mektige amerikanske fagbevegelsen for dens kraftige innsats til fordel for Marshallhjelpen.